

Paksusuolen tähystys, kolonoskopia

Paksusuolen tähystyksellä eli kolonoskopiolla tutkitaan paksusuolen sairauksia. Tutkimus tehdään taipuisalla tähystimellä, joka viedään peräaukon kautta paksusuoleen. Tutkimus kestää keskimäärin 30 minuuttia. Sen yhteydessä otetaan tarvittaessa näytteitä. Näytteiden ottaminen ei aiheuta kipua.

Suurin osa kolonoskopiaista onnistuu hyvin ilman lääkitystä. Jos kuitenkin tutkimuksen yhteydessä tarvitaan lääkettä, niin käytämme suonensisäisiä nopeasti vaikuttavia lääkkeitä. Tässä tapauksessa tulee huomioida, että sinulla tulee lääkevaikutuksen takia olla saattaja mukana ja autolla ajaminen on tutkimuspäivänä kielletty.

Voit halutessasi tutustua tarkemmin tutkimukseen katsomalla Terveyskylä.fi –sivun videon: <https://www.terveyskyla.fi/vatsatalo/tutkimukset/kolonoskopia>.

Potilaan käytössä olevat lääkkeet

Mikäli käytössäsi on veren hyytymistä heikentävää lääkitystä, kuten varfariini (**Marevan**), suora hyytymistekijän estäjä (**Eliquis, Lixiana, Pradaxa, Xarelto**), muu verihiihtaleiden estäjä (**Plavix, Clopidogrel, Brilique, Efixent**), hepariinivalmiste (**Klexane, Fragmin, Innohep**), asetosalisyyli-valmiste (**Primaspan, Asperin, Disperin**), tulehduskipulääke (esim. **Burana, Ketorin**) tai luontaistuotevalmiste (**omega-3-rasvahappo, kalaöljyvalmiste**), joka voi suurentaa verenvuotoriskiä, lue LIITE 1. Verenpaine ja sydänlääkkeet voitte ottaa tavalliseen tapaan.

Mikäli sinulla on sokeritauti ja käytät diabeteslääkkeitä, lue LIITE 2.

Valmistelu

Suolen hyvä tyhjentyminen on onnistuneen tähystyksen edellytys. Sen vuoksi pyydämme sinua huomioimaan seuraavat ohjeet tutkimukseen valmistautuessasi. Suolen tyhjennys tehdään **aina** tyhjennysaineella. Katso "Tyhjennys" -kappale alla.

- Lopeta mahdollinen rautalääkitys viikkoa ennen tutkimusta, sillä rautalääke värjää suolen seinämän tummaksi haitaten näkyvyyttä tutkimuksessa.
- Kahtena tutkimusta edeltävänä päivänä hedelmien, marjojen, vihannesten eikä siementen syönti ei ole sallittua sillä niiden sisältämä kuitu lisää ulosteen määrää hidastaen suolen tyhjentyä. Mikäli sinulla on hidas suolen toiminta, näiden syömisessä on syytä pitää viikon tauko.
- Tutkimusta edeltävänä päivänä saat syödä vain nestemäistä tai hyvin sulavia ruokia (lihaliemi, mehukeitto, pussikeitto, viili, marjaton jogurtti, puuro, pasta, peruna, kala ja vaalea leipä). Runsas juominen on eduksi suolen tyhjentyämiselle.

Tyhjennys

Suolen tyhjennys tehdään Colonsterillä, jonka voi hakea omalta terveysasemalta/Oululaiset Coronarian tähystysyksiköstä, osoitteesta Saaristonkatu 22, 1krs. Tyhjennys tehdään valmisteen ohjeiden mukaan.

Tyhjennys Colonsteril - rakeilla:

Tyhjennys vaatii 4-5 purkkia Colonsteril-rakeita. **Aloita tyhjennysnesteiden juominen tutkimusta edeltävänä päivänä n. klo 16.00.** Laimennettu tyhjennysneste on paremman makuista, jos sen säilyttää jääkaapissa. Kylmä juoma voi kuitenkin aiheuttaa vilun tunnetta, jota voit lievittää lämpimillä vaatteilla. Tyhjennysnestettä tulee juoda litra tunnissa eli kerralla lasillinen juomaa, sitten 10 min tauko. Tyhjennysainelasillisten välillä voit halutessasi ottaa pienen määrän esim. laimeaa ananasmehua makua parantamaan. Muita kuin varsinaista tyhjennysainetta voit juoda yhteensä n. 0.5 litraa. Juomista jatketaan, kunnes pönttöön tuleva neste on sakatonta. Hyvän tyhjennyksen jälkeen suolesta tuleva neste on kellertävää omenamehun kaltaista. Tavallisesti suoli alkaa toimia noin tunnin kuluttua juomisen aloittamisesta. Kun olet juonut kaksi litraa ja ellei suoli ole toiminut, pidä tauko, liiku ja jatka juomista vasta, kun suoli on toiminut. Juomista on syytä hidastaa myös silloin, jos alat tuntea pahoinvointia tai vatsakipua. Tyhjennysnesteet tulisi olla juotuna vähintään 3 tuntia ennen tähystystä.

Jos tutkimus on klo 12 jälkeen juo 2-3 litraa tyhjennysliuosta edellisenä iltana ja jatka juomista tutkimuspäivän aamuna, kunnes pönttöön tuleva neste on sakatonta.

Aamulääkkeet voit ottaa normaalisti (veren hyytymiseen vaikuttavat lääkkeet ja sokeritautilääkkeet liitteen 1 ja 2 mukaan) ja juoda mehua, vettä, kahvia tai teetä.

Jos sinulla on kysyttävää tutkimuksesta tai siihen valmistutumisesta, voit soittaa Coronarian tähystysyksikköön klo 8.30-11.00 puh. 020 780 6399.

Tutkimuksen jälkeen:

Tutkimuksen jälkeen voit syödä ensin helposti sulavaa ruokaa ja ottaa lääkkeet normaaliin tapaan. Veren hyytymiseen vaikuttavista lääkkeistä annetaan erilliset ohjeet. Jos suolesta on tähystyksen yhteydessä otettu koepaloja, saattaa ulosteessa parin päivän ajan näkyä pieniä veriviiruja. Suoleen jäänyt kaasu saattaa aiheuttaa mahakipuja. Liikunta helpottaa kaasun poistumista suolistosta.

Jos sinulla tutkimuksen jälkeen on kovia vatsakipuja tai jos ulosteessa näkyy runsaasti verta, ota yhteys Coronarian tähystysyksikköön tai päivystyspoliklinikan terveysneuvontanumeroon (08) 315 2655, josta annetaan ohjeet hoitoon hakeutumisesta.

LIITE 1

Tähystystutkimus (kolonoskopia) ja veren hyytymistä heikentävä lääkitys

Mikäli sinulla on käytössäsi jokin seuraavista lääkkeistä, etkä ole saanut ohjeita sen tauottamisesta, niin ota yhteyttä omaan terveyskeskukseen tai muuhun lähettävään yksikköön.

- **MAREVAN**
- **ELIQUIS, LIXIANA, PRADAXA, XARELTO**

HUOM! Jos sinulle on tehty viimeisen 12 kk aikana sydämen verisuonien eli **sepelvaltimoiden pallolaajennus ja laitettu laajenninverkko eli stentti**, niin edellä mainittuja lääkkeitä ei saa tauottaa, ja sinun tulee olla yhteydessä lähettäneeseen yksikköön.

Tulehduskipulääkkeitä (esim. **Burana, Ketorin**) ei suositella käytettäväksi tähystyspäivänä.

Verenvuototaipumusta lisääviä luontaistuotteita kuten **omega-3-rasvahappoa tai kalaöljyvalmistetta** ei tule käyttää ainakaan viikkoon ennen tutkimusta.

KLEXANE, FRAGMIN, INNOHEP ei tutkimuspäivän aamuna.

Lääkkeistä (**Plavix, Clopidogrel, Brilique, Efiend**) voivat jatkua normaalisti.

Voit jatkaa tavalliseen tapaan veren hyytymistä estävää asetosalisyylihappo-valmistetta (**Primaspan, Asperin, Disperin**).

Jos sinulla on useampia yllä mainittuja verenhyytymistä estäviä lääkkeitä, etkä ole jo saanut niistä erillistä ohjetta, suosittelemme sinua ottamaan yhteyttä hoitavaan / lähettävään lääkäriin kysyäksesi voidaanko joku näistä lääkkeistä tauottaa.

Jos sinulla on käytössä jokin muu yllä mainitsemaan veren hyytymistä estävä lääke tai olet epävarma näiden käytöstä ennen kolonoskopiaa, niin ota yhteyttä omaan terveyskeskukseen tai muuhun lähettävään yksikköön.

LIITE 2

Paksusuolen tähystys (kolonoskopia) ja diabeteslääkkeet

Tablettihoitoinen diabetes

Toimenpidepäivänä ja tyhjennyksen aikana tulee jättää tauolle sulfonyyliurealääkkeet (**Glimperid, Glibenclamid, Glibenhexal**) sekä aterian yhteydessä otettavat lääkkeet kuten glinidit (**Novonorm, Repaglinid ja Repaglinide**) ja akarboosi (**Glucobay**).

Muut diabeteslääketabletit voi ottaa normaalisti huomioiden paasto-ohjeet.

Insuliinihoitoinen diabetes

Kolonoskopiaa edeltävänä iltana pistetään 80 % pitkävaikutteisesta insuliinista (**Lantus, Levemir, Tresiba, Toujeo**). Tarvittaessa annosta voi joutua keventämään enemmänkin, jos sinulla on herkästi esiintynyt matalia verensokeriarvoja. Ole tällöin tarvittaessa yhteydessä sokeritautiasi hoitavaan yksikköön.

Jos verensokeri on yli 8 mmol/l tutkimuspäivän aamuna, pitkävaikutteisista insuliinia (**Lantus, Levemir, Toujeo, Tresiba**) pistetään 80 % normaalista annoksesta ja Protaphane 50% normaalista annoksesta.

Jos verensokeri on alle 8 mmol/l aamulla ennen tutkimusta ja insuliinin pisto ei viivästy yli kaksi tuntia, pitkävaikutteinen insuliini pistetään tutkimuksen jälkeen edellä mainituilla annoskevennyksillä.

Niin sanotut sekoiteinsuliinit (**Humalog Mix, Novomix**) eivät ole suositeltavia pidemmän paaston aikana.

Normaalia pidemmän paaston aikana on tärkeä seurata tarkkaan verensokeritasapainoa esim. kahden tunnin välein. Verensokeritavoite ravinnotta olon aikana on 5-10 mmol/l. Verensokeria seuraten voi nauttia pieniä määriä hiilihydraatteja (esim. 1-2 dl täys-/tuoremehua), jos ilmenee verensokerin laskutaipumus 4 mmol/l tai alle 4 mmol/l. Tarvittaessa korkeaan verensokeriin korjausinsuliiniannostelu pikainsuliinilla vs > 14-15 mmol/l nousuille.

Yleensä kolonoskopiaan valmistautuminen sujuu hyvin myös diabeetikoilla. Mikäli verensokeritasapainosi on ollut huono, esim. sinulla on ollut toistuvasti hypoglykemiaa, ketoasidoosia tai olet muuten huolissasi paaston aikaisesta verensokeritasapainostasi, pyydetään sinua olemaan ensin yhteydessä sokeritautiasi hoitavaan yksikköön esim. diabeteshoitajaan.